

Litauenresa med Vänner Emellan 22-28 april 2025

Tisdag 22 april

Vi börjar vår resa med Vänner emellan i Ösmo där några av oss fick lämna sina bilar hos en privatperson. Alla är nu samlade och vi börjar vår resa mot Litauen. Vi är 12 förväntansfulla i gruppen och vi kommer från Boxholm, Motala, Arboga, Avesta och vår guide/tolk Laima Andersson från Stockholm. Jan är vår chaufför.

Vi åker med Stena Line från Nynäshamn till Ventspils i Lettland och båten lämnade hamnen kl. 21.15.

Innan vi gick och la oss, så samlades vi och presenterade oss för varandra och berättade om vår koppling till Vänner emellan. Vi är 8 st som aldrig varit med på Vänner emellans resa till Litauen tidigare, så det fanns en förväntan i luften.

Onsdag 23 april

Kl. 7.30 är båten framme i Ventspils och vi går ner till bussen efter att några ätit frukostbuffé och några i cafeteria på båten.

Vi ser ett platt landskap och nästan på en gång börjar vi se storkar som har kommit nu när det är vår. Våren har kommit lite längre här än hemma.

Karin ger lite information om Litauen och vår resa och sedan får vi höra Laima berätta om sina minnen från Sovjettiden och befrielsen. Hon har många intressanta berättelser som känns helt främmande för oss som bott i ett fritt land. Känner mig så tacksam för att hon delar med sig av sina minnen och kunskaper om folket och landet.

Framme i Plunge.

Vi lämnade av Laima som skulle hälsa på sin pappa i Pakruojis tills vi kommer dit.

Först gick vi in på en stor matvaruaffär som heter Maxima.

Strax före 12 körde vi till kyrkan där Karin hade stämt möte med **Vincas**, som skulle få hästgrejer från Vänner emellan. Honom träffade de första gången för många år sedan i en landsortsskola där han var lärare. Han har en hästgård dit barn bl.a. från Cyrulis får komma och rida.

Cyrulis ligger vid kyrkan och vi tog med oss kartonger med bl.a. spel till verksamheten. Där blev vi så hjärtligt mottagna både av personalen och barnen som hade lovvecka efter påsk, så vi fick glädjen att träffa några av dom också. Vi blev bjudna på en fantastisk lunch med både grönsakssoppa, lax, kyckling och köttbullar. När vi sedan förflyttade oss till ett annat rum blev det kaffe och kakor bl.a. Vi presenterade oss och personalen berättade om sig själva och verksamheten som verkligen var intressant och även gripande vilket fint arbete de gör med hjälp av Vänner Emellan.

På Cyrulis kom tolken Ausra Mendels som ska vara med oss tills imorgon.

När vi sagt farväl till personal och barn, så åkte vi till två olika sömmerskor,

Nu var det dags att handla lite linnekläder. Vi stannade först hos sömmerskan Grazina som har en egen ateljé. Den andra sömmerskan Egidija sydde hemma i sitt hem och vi tittade på kläderna i hennes vardagsrum.

Innan vi kom fram till turistgården där vi ska sova vår första natt, så hälsade vi på en kvinna Ruta som täljer träänglar och hennes dotter Eva som målar tavlor med en gammal teknik på kalvskinn med guld och äggtempra. Ruta har täljt längre än 30 år och kan inget annat jobb. Hon har jobbat i olika perioder med olika motiv, tomtar, kvinnor och nu många år änglar och de motiven blir hon inte trött på. Hon använder träslaget lind. Hon använder motorsåg,

sticksåg och yxa innan hon täljer. Änglarna föds enligt årstiden, på vintern vintermotiv o.s.v. Hon gör både stående och långa smala som man hänger på väggen. Så imponerande tavlor och skulpturer, man blev så imponerad av dessa kvinnor

När vi åkte ut till turistgården åkte vi förbi ett ställe där Ryssland haft en underjordisk kärnvapenbas. Soldater kördes dit och därifrån med ögonbindel om de ens kom därifrån. Det fanns 4 kärnvapenrobotar som kunde avfyras inom en minut. Den lades ner och sen var det befolkningen här som gick dit och monterade ner allt utan att de visste hur giftigt och farligt det var. De hade ett helt samhälle där. Nu är det ett museum, men vi åker inte dit denna gång. Vi kom fram till en fantastisk plats vid en sjö. Turistgården ligger i Plateliai nationalpark utanför Plunge. Viktoria som äger turistgården med sin man tog emot oss. Vi fick våra rum och fick äta en mastig ugnspannkaka med pumpa och keso, men god med jordgubbssylt, stora blåbär och kvarg.
God natt!

Torsdag 24 april

Vi vaknade utsövda till en lugn och fin morgon med dis över sjön.
Vi fick en fantastisk frukost med bl.a. pannkakor fyllda med banan och keso.

Sedan var det dags att lämna denna vackra och lugna plats och bege oss till vävlokalen i kulturhuset i Plunge.

Där fick vi titta på alla fina vävar de gör och fick information hur det gick till när Vänner emellan började hjälpa till här. De berättade om ett fantastiskt arbete med kurser för bl.a. ungdomar m.fl. Vi blev bjudna på spettekaka och fick även en med oss som färdkost. Vänner emellan hade med många kartonger med vägmateriel som vi lämnade där.

Vi åkte sedan vidare till härbärgets som Vänner emellan har hjälpt i många år. De från härbärgets kom och hjälpte till att packa ut allt ur bussen som de skulle få. Ginteras som jobbat på härbärgets i 29 år och är föreståndare tog emot oss och berättade om verksamheten och vi fick gå runt i deras lokaler och handla fina alster i deras hantverkslokal. Det var en verksamhet med engagerade medarbetare. Det var väldigt känslösamt och fint att få höra om deras verksamhet och att det förändrar livet till det bättre för människor som har missbruksproblem, är hemlösa och har suttit i fängelse.
De hade kokat en kikärtsgryta ute som de bjöd på i ett trädgårdstält. Skönt att vara ute lite när man suttit i bussen så mycket.

Vi vinkade adjö och fortsatte till Adela som är väverska som Vänner emellan skänkt en vävstol till. Hennes son hade köpt en skola som varit i bruk till 2018. Det var en stor byggnad med starka färger i alla rum, gult, orange och grönt. De höll på att rusta upp den och vet inte än vad de ska använda den till annat än att den var bra för sonens biodling med 50 bikupor. De visade oss runt och vi fick se Adelas vävalster och sonen berättade om sin honungstillverkning. De hade dukat upp med mycket fika och vi fick provsmaka flera olika honungssorter och egentillverkad "honungssprit". Även här ett hjärtligt välkomnande alltså. Här fick vi än en gång se prov på vår chaufför Jans lugn när det gällde att ta sig fram på trånga ställen, men denna gång tog han en bit av häcken med sig.
När vi lämnade denna plats tog vi även farväl av tolken Ausra.

Nu åkte vi till Pakruojis som låg 14 mil från Plunge. Det är en av de fattigaste kommunerna i Litauen. Väl framme, så kom vår tolk Laima med 2 st kvinnor från SOS centret och som jobbar i second hand butiken. De följde med oss till deras lager utanför stan där vi hjälptes åt

att packa ut alla kartonger som vi hade i bussen till second hand butiken. Det var ett stort lager och nu fyllde vi upp det med fler saker. De är så tacksamma för allt de får och butiken har börjat gå så mycket bättre sen Vänner emellan har börjat förse dom med saker. Sedan åkte vi till butiken och tittade. De hade en ganska stor butik med många saker. SOS centret hjälper människor och barn på flera sätt. De har olika projekt för ungdomar och barn, allt beroende på hur mycket pengar de har. Om kommunen meddelar SOS centret att det är någon som har det svårt p.g.a. brand, sjukdom m.m. så kan SOS centret ge familjen en summa pengar att handla för i second hand butiken.

De har hjälp från Vänner emellan och får in pengar genom second hand butiken. Laima är ansvarig för verksamheten.

Sen åkte vi till SOS huset där hälften av gruppen bor i natt och resten bor på ett vandrarhem i närheten. Innan de andra åkte drack vi te och åt smörgåsar.

Ännu en händelserik dag!

Fredag 25 maj

Efter en god frukost med gröt, yoghurt, bröd ost och te/kaffe m.m. gick vi till en busshållplats och väntade på vår chaufför och bussen.

Nu bar det i väg till Linas linne lager där Karin, Marina och jag skulle gå in och handla linnevaror att sälja hemma i Sverige.

Vi blev kvar där i 3 timmar medan de andra fick åka in till staden Panevezys och vänta på oss.

Efter det var vi väldigt hungriga, så när vi träffade de andra igen gick vi in och åt en väldigt god lunch med gulasch och potatismos.

Utanför blommade ett helt rapsfält alldeles gult. Körsbärsträd och vårlökar blommar för fullt, så det är så vackert att titta ut genom bussfönstret.

Nu åkte vi till en sömmerska som höll på att sälja ut sitt lager, här fick männen vänta en bra stund för det var mycket att titta på och prova. Vi kom alla ut med någon kasse.

Efter att vi lättat på plånboken kom någon på att vi kanske skulle göra av med lite mer pengar på ett litet bryggeri i Pakruojis, så sagt och gjort vi gjorde av med lite mer euro.

När vi ändå var på gång var det flera av oss som gick och handlade det sista vi ville ha från affären Maxima bredvid SOS huset. När vi kom tillbaka hade Laima varit och köpt 6 st pizzor och öl som vi skulle dela på, men det var inte lika pizzor som i Sverige, de var mycket större. Vi hade en trevlig samvaro när ännu en fin dag gick till ända.

Lördag 26 april

Lite senare frukost idag, kl.8.00. Vi firade Laima vid frukost, för det var hennes 60 års dag idag.

Vi gjorde ett besök vid synagogan i Pakruojis på f.m. Det är den största som är kvar i Litauen. Den blev museum 1 februari i år. Den används också som konsertlokal. Guiden Gitana berättade historien om synagogan som var här sen 1801 och hur den var byggd och alla målningar som symboliserade olika saker i den judiska religionen. Hon berättade om den judiska tron och människor som bott här i staden. Hon berättade om folket i kommunen som bestod av 70 % judar före 2:a världskriget och de 3000 judar som drevs utanför stan och blev skjutna på en och samma dag. De har idag hittat 5 st massgravar efter massskjutningen i området utanför staden. Det var starka berättelser som berörde på djupet. De har en utställning på övervåningen och de önskar få fler judiska föremål till utställningen. På nedervåningen hade de skärmar med bilder och text som berättade historien synagogan och om judarna i området.

Nu skulle vi åka hem till en ensamstående mamma med 2 pojkar på 8 och 16 år. Vänner emellan har besökt familjen och lämnat saker till dom på tidigare resor. Mamman och lilla pojken hade kommit in till stan för han ville åka med oss i bussen. Det var inte roligt att se hur fattigt kvinnan levde med sina 2 söner. Äldsta pojken 16 år hade eget rum och var väldigt intresserad av krigshistoria och ritade och hade gjort en pansarvagn i trä, han var duktig och kreativ och behöver hjälp för att kunna studera vidare. Den 8 åriga pojken hade en cp skada vilket man märkte när han skulle springa. Det var ganska tydligt att även mamman hade egen problematik. De var så glada att vi kom och det var fint att bli inbjudna och komma dem så nära.

Kontrasten fanns några hus bort där vi blev inbjuden till Laimas kompis som jobbar som konstlärare på gymnasieskolan. Hon har renoverat sitt hus själv och hade en stor vacker trädgård med stort grönsaksland, fruktträd och många blommor. Hon bjöd på fika och en kaka till Laimas födelsedag.

På vägen tillbaka stannade vi vid en handikappad familj där vi bara lämnade saker utanför på gården eftersom mannen hade fått tuberkulos. Hennes 2 åriga pojk stod i fönstret och tittade på oss när vi lämnade sakerna.

Vi stannade längs vägen och såg sovjettidens gamla hyreshus där de byggt på skorstenar utanpå hyreshuset för att hyresgästerna inte haft råd att betala en riktig renovering.

Idag flaggar Litauen på halv stång och har bundit ett svart band vid flaggan eftersom påven begravs idag.

Väl framme i Pakruojis igen gick vi in på ett café och åt panerad kyckling med klyftpotatis och sallad. Detta var vår lunch kl. 18.00 på kvällen. Mat och måltider har det blivit lite si och så med på denna resa. Men alla är så gästvänliga och tacksamma och bjuder oss alla på fika m.m. när vi kommer.

Detta var en dag med många starka möten, känslor och upplevelser som kommer att leva kvar under lång tid!

Söndag 27 april

Tidig frukost kl. 7.00 sista dagen i Litauen. Karin och Yvonne hade arbetsmöte efter frukost med Laima och de 3 kvinnorna från second hand butiken och SOS centret, om vad de har behov av till second hand butiken framöver.

Vi vinkade adjö till de 3 kvinnorna och eldsjälar och började vår resa hemåt.

Vi stannade vid korskullen som är på vägen till Plunge 12 km norr om Siauliai.

Historien säger att från början placerade en mamma ett kors på kullen och bad för sitt sjuka barn som blev friskt. Sen började folk placera kors där. Under sovjettiden försökte soldaterna jämna platsen med bulldozer, men varje natt kom nya kors, så till slut tröttnade soldaterna. De försökt göra gödseldiken runt kullen för att folk inte skulle vilja gå dit, de försökte med olika metoder, men litauerna är ett envist folk. Detta var det jag uppfattade när Laima berättade i bussen och det är en av Litauens kändaste platser idag och man kan läsa mer om korskullen på internet.

Det var en fin upplevelse att få gå runt på denna kulle med tusentals kanske miljontals kors som satts upp och lagts ner av så många människor, för idag vet ingen hur många kors som finns. Cyrulis och Vänner emellan har ett kors där som de satt upp tillsammans. Hade önskat att vi kunnat vara en lite längre stund där.

Framme i Plunge skulle vi besöka synskadeföreningen och det var en stark upplevelse redan från början. Vi möttes av sång och musik när vi kom in och ett bord fullt med vackra snittar och äppelkaka. De visade en så stor tacksamhet till Karin och Vänner emellan för all hjälp de får. Janina som är ordförande presenterade flera som ville uttrycka sin tacksamhet och Karin fick motta flera gåvor till Vänner emellan. Vi fick också sjunga en sång för dem, så vi sjöng Idas sommarvisa. Vi började verkligen förstå vilken skillnad Vänner emellan gör för många människor och vilken stor organisation det är.

När de vinkat av oss hade vi bara ett besök kvar men innan dess stannade vi och åt lunch på hotell Porto.

Hos scouterna i Plunge gjorde vi vårt sista besök och de berättade om sin verksamhet som var väldigt stor och hade väldigt engagerade ledare. De visade en ny fin film från deras lägerverksamhet. De gör ett enormt jobb och involverar även föräldrar och de har flera ukrainare som fått hjälp av kommunen att delta på lägren. Så klart blev det fika även här.

Nu hade vi varit till alla ställen som fanns på schemat och sammanfattningsvis, så har det mest gripande varit att möta alla dessa eldsjälarna som jobbar för sitt folk och ser vilka behov som finns.

Laima som delat med sig av sina minnen och sitt liv i Litauen och tolkat har varit ovärderlig. Hon har värdefulla kunskaper om landet och folket som vi fått ta del av.

Sen all tacksamhet från alla för vad Vänner emellan betyder för alla dessa människor och verksamheter. Vi har fått en större förståelse och insikt vilket enormt arbete Vänner emellan gör. Många av verksamheterna kan hålla igång med hjälp av Vänner emellans engagemang. Sist men inte minst denna fantastiska chaufför med ett enormt lugn i alla möjliga och omöjliga situationer och otrolig koll på packning m.m. Tack till alla för en fantastisk resa! Dekoju= tack eller det nyare ordet för tack är ačiu (attjo)!

Nu var det dags att sätta sig i bussen för några timmars resa till Ventspils i Lettland och få sova en natt på båten till Nynäshamn. På båten fick vi en stund att prata med varandra om veckans upplevelser och känslor vilket kändes värdefullt.

Vid pennan Sonja Östman på sin första resa till Litauen med sin man Kennet.